

Zygmunt Perz

"Gewissen : Ursprung - Entfaltung - Bildung", Gottfried Griesl, Augsburg 1970 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/4, 228-229

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

teksty Pisma św., aby uczniowie dostrzegli ich znaczenia dla siebie w świetle objawienia rzeczywistości, w której żyją.

Obecnie, kiedy Pismo św. jest w katechezie elementem koniecznym i przenika cały proces katechizacji, komentarz tego rodzaju stanowi dla każdego katechety dużą i poszukiwaną pomoc. Warto może jeszcze dodać, iż omawiany komentarz może z powodzeniem także służyć w przygotowaniu homilii czy wprowadzeń do liturgicznych czytań.

Drugą warstwą komentarza do klasy siódmej, obok katechezy biblijnej, są opracowania jednostek tematycznych *Rahmenplan* według podręcznika *Arbeitsbuch*. I tak w kontekście katechezy o prorokach mamy tematy o świecie jako miejscu naszego życia, o wolności i odpowiedzialności oraz ogólnie o przykazaniach Bożych. Po bloku biblijnym obejmującym eschatologiczne wypowiedzi tekstów ewangelii przychodzą jednostki katechizmowe o sądzie ostatecznym, o kryterium tego sądu, o objawieniu Bożej chwały oraz o życiu w nowym świecie, a także o obecnym naszym życiu w nadziei. Trzecią grupę stanowią jednostki poświęcone życiu we wspólnocie, w rodzinie, w małżeństwie oraz o współżyciu z innymi. Grupa czwarta zmierza do ukazania i ukształtowania postawy chrześcijańskiej wobec własności i prawdy. Wreszcie ostatnia grupa porusza problematykę chrześcijańskiej śmierci w kontekście sakramentu namaszczenia, zmartwychwstania i oczekiwania ostatecznego wypełnienia się czasów.

W tej części opracowanie poszczególnych tematów również zawiera wprowadzenie teoretyczne jak i wskazania dydaktyczno-metodyczne. Tym ostatnim poświęca się obecnie więcej uwagi niż w katechezie biblijnej.

Ta część komentarza, podobnie jak poprzednia, a także pozostałe tomy serii *Praxis der Glaubensunterweisung* zawierają wiele materiału o charakterze bardziej powszechnym, niżby na to wskazywało bezpośrednio ich przeznaczenie lub bezpośredni adresat. Dla każdego katechety, a także duszpastrzerza mogą stanowić zatem cenny materiał dla własnych przemyśleń i poszukiwań.

Ks. Stanisław Rejmoniak OMI, Obra

Gottfried GRIESL, *Gewissen. Ursprung — Entfaltung — Bildung*, Augsburg (1970), Verlag Winfried-Werk, s. 144.

W przedmowie do publikacji autor precyzuje wyraźnie cel zawartych w niej rozważań na temat sumienia. Chodzi mu o ukazanie, co w oparciu o osiągnięcia współczesnej psychologii da się powiedzieć w sprawie pochodzenia i kształtowania sumienia. Stara się to ukazać analizując proces rozwoju osobowości w pierwszych dziesięciu latach życia; ogranicza się więc do okresu dziecięcego.

Punkt wyjścia stanowi dla autora stwierdzenie, że w odróżnieniu od zwierząt zachowanie człowieka od dzieciństwa nie przejawia zdeterminowania nawet w działaniu instynktowym, lecz odznacza się plastycznością. Wymaga to umiejętnego pokierowania, ponieważ w rozwoju osobowości mały człowiek zdany jest całkowicie na otoczenie.

W pierwszych latach dla dziecka poprawne jest to, co czynią rodzice. Dlatego też dobry przykład odgrywa w tym okresie niezmiernie doniosłą rolę. Za przykładem powinno iść stopniowo pouczenie oraz wdrażanie do poczucia granicy wolności. Rozpoczynając od fizycznego przymusu przechodzić stopniowo do właściwej motywacji etycznej, która liczy się przede wszystkim z wartością, a nie nagrodą lub karą. Sumienie dojrzałe liczy się z uzasadnionymi autorytetami, ale odpowiedzialność za postępowanie bierze na siebie.

Autor pozostaje wierny założeniom swojej pracy. Ukazuje możliwości kształtowania sumienia w ścisłej zależności od etapów psychicznego rozwoju dziecka. Czyni to w sposób przystępny oraz interesujący. Tak więc publikacja może stanowić wydatną pomoc dla rodziców i wychowawców.

Ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

Helmut SCHOECK, *Die Lust am schlechten Gewissen*, Freiburg im Breisgau 1973, Verlag Herder, s. 160.

Istnieje zarówno w życiu jednostkowym, jak i społecznym spontaniczna tendencja do łatwizny, przejawiającej się w ucieczce od rzetelnej analizy złożoności zjawisk i procesów współczesnego życia. Taka postawa umożliwia nawet osiągnięcie stanu samozadowolenia, które autor określa jako radość i przyjemność zafałszowanego sumienia. Sprawa jest warta gry, skoro normalnie każdy chce uchodzić nie tylko za porządnego i uczciwego, lecz także postępowego. Dlaczego więc do osiągnięcia tego celu nie posłużyć się odpowiednim językiem, który im bardziej jest tajemniczy, tym lepiej może odegrać rolę trojańskiego konia. Wydatnie może w tym pomóc także modna alergia na autorytet, sprzeciw wobec struktur i systemów. Trudno też odmówić prawu autorskiemu kojącego działania w procesie gromadzenia kapitałów we własnej kieszeni, ponieważ *Copyright* stało się jednym z tabu współczesnego świata.

Bezpośredni, długoletni kontakt nie tylko z środowiskami uniwersyteckimi, lecz także z życiem społeczeństw Europy zachodniej i Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, umożliwił autorowi wgląd w mechanizm magicznego działania współczesnych fetyszów, nowoczesnych tabu, które wydają się nietykalne. Przeciw nim właśnie skierowuje on w przedstawianej publikacji ostrze swej wnikliwej krytyki.

Ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

Ida RAMING, *Der Ausschluss der Frau vom priesterlichen Amt. Gottgewollte Tradition oder Diskriminierung?* Köln-Wien 1973, Böhlau Verlag, s. XVIII + 232.

Równouprawnienie kobiet jest jednym ze znaków czasu naszej epoki. W ostatnich kilkudziesięciu latach uzyskały więcej uprawnień obywatelskich, niż w ciągu wielu tysięcy lat historii ludzkiej. Współczesnemu procesowi emancypacji towarzyszy też większe dowartościowanie roli kobiety w Kościele. Jest faktem, że chrześcijaństwo głosząc naukę o równości mężczyzny i kobiety wobec Boga, wprowadziło do starożytnego sposobu myślenia, czynnik rewolucyjny, który stopniowo działał coraz korzystniej na rzecz kobiety. Dzisiejsze zaś, szybsze współprzenikanie się Kościoła i świata, przedstawia się jako sprzężenie zwrotne i wzajemnie inspirujące: ponieważ ostatnie dziesiątki lat przyniosły pełnię praw obywatelskich w świecie, zatem coraz bardziej dochodzi do głosu tendencja, która żąda przyznania kobietom równych z mężczyzną praw w Kościele.

Począwszy od II Soboru Watykańskiego kobiety zaczęły zyskiwać sporo uprawnień: m. in. w braku księży mogą rozdawać komunię św., być lektorami na Mszy św., kierować parafiami w krajach misyjnych i powszechnie już pełnią funkcje katechetek. Jeszcze do niedawna zamknięte przed nimi studia teologiczne, teraz są całkiem udostępnione. Dynamika procesu emancypacji sięga dalej. Kobiety w krajach zachodnich pytają, dlaczego nie wolno przyjmować im święceń kapłańskich. Niektóre wspólnoty chrześcijańskie inspirowane przez reformację już udostępniły im funkcję pastorów. Teraz